

Rapport

Euroskopia: oorlog in Oekraïne en energie

In opdracht van de Volkskrant

Inter-Europees opinieonderzoek naar de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis

Euroskopia: Europeanen verdeeld over snelle vrede in ruil voor landopgave Oekraïne

Het is inmiddels tien maanden geleden dat Rusland Oekraïne binnenviel. Voorlopig lijkt het er niet op dat het conflict snel zal worden beslecht. Ondanks dat Oekraïners er weinig voor voelen¹ wordt soms door commentatoren gepleit voor de zogeheten ‘land voor vrede-oplossing’². Hiermee wordt bedoeld dat Oekraïne land moet opgeven aan Rusland om zo een snelle vrede tussen de landen tot stand te brengen.

Ongeveer de helft (48%) van de Europeanen³ staat achter deze strategie, terwijl een derde (32%) dit verwerpt. Opvallend is dat Nederland sterk afwijkt van andere Europeanen op dit vlak. Een kwart (27%) van de Nederlanders steunt deze oplossing, terwijl 45 procent tegen is. Alleen in Polen denkt men hier ongeveer hetzelfde over. Duitsers (60% voor) en Oostenrijkers (64%) pleiten het vaakst voor deze controversiële oplossing.

Nederlanders zijn ook relatief vaak (54%) van mening dat ook na de oorlog geen gas meer moet worden geïmporteerd uit Rusland. Alleen Polen (59%) zijn de mening nog vaker toegedaan. Het Europees gemiddelde is 46 procent. Grieken en Oostenrijkers vinden in de meerderheid dat het importeren van Russisch gas na een akkoord weer zou moeten kunnen.

Nederlander vaker tevreden over optreden regering omtrent energie dan andere Europeanen

Bij de laatste [zetelpeiling](#) schreven we dat de ruime meerderheid (72%) van de kiezers ontevreden is over de regering. Toch zagen we een lichte kentering: meer mensen waren tevreden dan de twee maanden daarvoor. Die toegenomen tevredenheid was vooral het gevolg van het prijsplafond en de energietoeslag die waren ingevoerd om de stijgende kosten voor energie te compenseren.

Uit dit onderzoek blijkt dat, vergeleken met andere Europeanen, Nederlanders relatief tevreden zijn over het optreden van de regering op dit thema. Bijna vier op tien (37%) zeggen tevreden te zijn, terwijl 38 procent ontevreden is. Dit verschilt sterk van het Europees gemiddelde: 25 procent tevreden, 48 procent ontevreden.

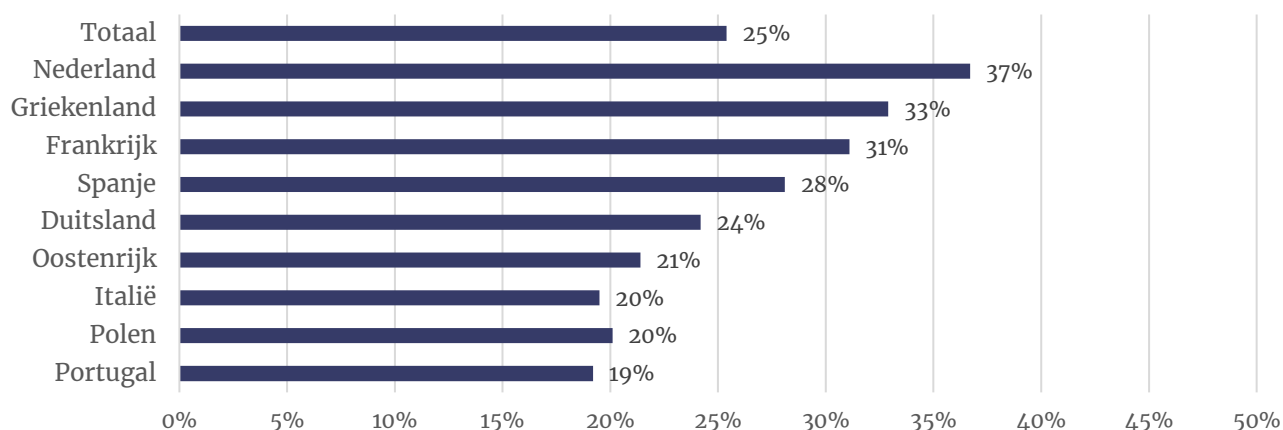
¹ <https://www.wsj.com/articles/in-new-poll-89-of-ukrainians-reject-ceding-land-to-reach-peace-with-russia-11656504002>

² <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/the-partition-of-ukraine-would-only-encourage-putins-imperial-ambitions/>

³ Een gewogen gemiddelde van de negen deelnemende landen: Italië, Frankrijk, Spanje, Duitsland, Oostenrijk, Portugal, Polen, Griekenland en Nederland.

Figuur 0.1: Percentage bevolking dat tevreden is met optreden regering m.b.t. stijgende prijzen van elektriciteit, gas en andere brandstoffen

Nederlanders zeggen ook duidelijk minder vaak (32%) dan gemiddeld (48%) dat zij ‘in sterke mate’ last hebben van de gestegen energieprijzen.

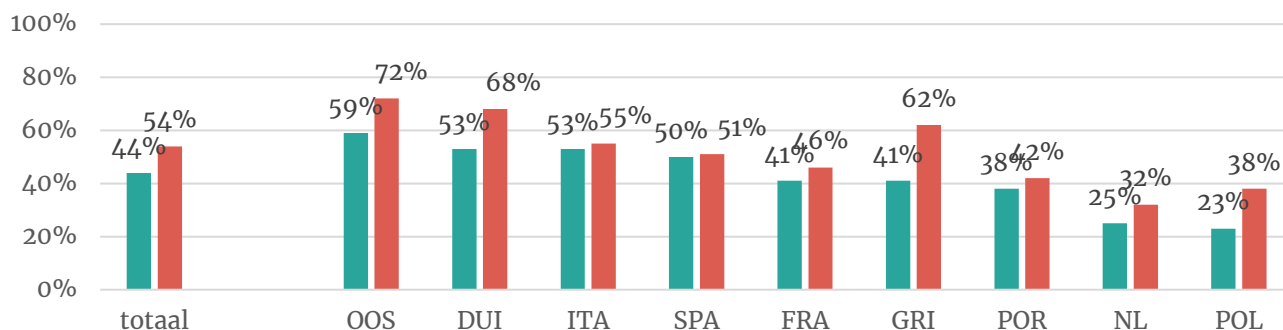
Is er een verband?

Dit roept de vraag op of deze twee zaken met elkaar in verband staan. Is het zo dat de roep om territorium op te geven groter wordt als de energieprijzen burgers harder raken? Het zou kunnen dat Europeanen die veel last hebben van de gestegen prijzen een snelle vrede met Rusland bepleiten zodat er weer goedkoop gas uit Rusland kan worden geïmporteerd en Europese huishoudens wat meer financiële ruimte krijgen.

Grosso modo lijkt er inderdaad een verband te zijn: van de Europeanen die in sterke mate last hebben van de energieprijzen is 54 procent voor een ‘snelle vrede’. Onder Europeanen die hier minder last van hebben is 44 procent voor.

In de meeste landen zien we dat dit effect bestaat al geldt dit niet voor Italië en Spanje. In Frankrijk en Portugal is het effect zwak, terwijl in andere landen een duidelijkere samenhang bestaat.

Figuur 0.2: De oorlog in Oekraïne moet zo snel mogelijk moet worden beëindigd, zelfs als dat betekent dat Oekraïne territorium verliest. Naar mate van last van gestegen energieprijzen.

■ heeft een beetje, niet zoveel of helemaal geen last ■ heeft in sterke mate last van stijgende energieprijzen

Dat er een samenhang bestaat tussen deze twee variabelen hoeft niet te betekenen dat er ook een causaal verband is. Met andere woorden: het is niet gezegd dat zodra iemand meer last krijgt van de energieprijzen hij/zij voorstander wordt van een snelle vrede in ruil voor opgave van territorium door Oekraïne.

Voorts is het uiteraard zo dat nationale omstandigheden, zoals de mate van afhankelijkheid van Russisch gas, het verband tussen de uitkomsten sterk beïnvloeden.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek is uitgevoerd door Euroskopia, een collectief van acht Europese onderzoeksbureaus, onder 9.000 burgers uit negen landen. Deze populatie (inwoners van Spanje, Italië, Frankrijk, Duitsland, Polen, Griekenland, Portugal, Griekenland, Oostenrijk en Nederland) omvat 76 procent van de inwoners van de EU-lidstaten. Voor Nederland participeert I&O Research in Euroskopia en is de Volkskrant de vaste mediapartner.

Onderzoeksmethode: mixed mode CATI-CAWI. In Nederland (I&O Research) was de steekproef (n=1.031) afkomstig uit het I&O Research Panel.

De steekproeven zijn gestratificeerd (gewogen) op regio, leeftijd en geslacht. De samengestelde gemiddelde percentages zijn ook gewogen op het inwonersaantal van het land zodat de mening van iedere inwoner uit de deelnemende landen even zwaar meetelt.

Onderzoekperiode: 28 november tot 12 december 2022

Onnauwkeurigheidsmarge: +/- 3.1%.

Deelnemende bureaus aan Euroskopia zijn:

- Sigma Dos (Spanje)
- SWG (Italië)
- Opinionway (Frankrijk)
- Insa-Consulere GmbH (Duitsland en Oostenrijk)
- Institute for Social Research and Market IBRIS (Polen)
- Pitagórica (Portugal)
- Prorata (Griekenland)
- I&O Research (Nederland)

1. Oorlog in Oekraïne

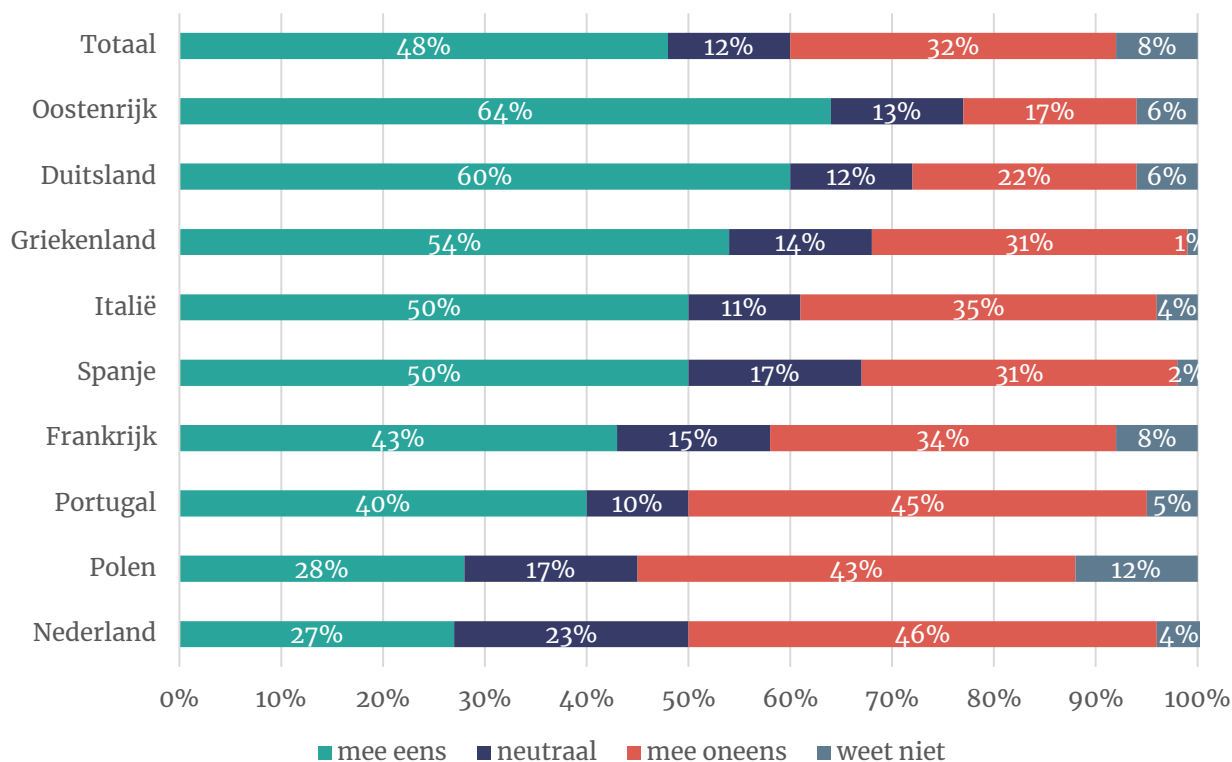
1.1 Weinig Nederlanders voor territoriale opgave in ruil voor vrede

Tien maanden geleden begon de Russische invasie in Oekraïne. De reactie van EU-lidstaten was destijds uniform: sancties tegen Rusland werden afgekondigd, Oekraïense vluchtelingen werden opgevangen en Oekraïne werd materieel en financieel gesteund.

Ook de publieke opinie in Europa was vrij eensgezind: Rusland was schuldig en sancties werden dan ook breed gesteund, zo bleek uit eerder [onderzoek](#) van Euroskopia (een samenwerkingsverband van onderzoeksbureaus uit negen landen).

Ook in deze meting van Euroskopia zien we dat de sympathie van de Europeaan nog altijd bij Oekraïne ligt. Desalniettemin is er verdeeldheid over de wijze waarop de oorlog moet worden beëindigd. De helft van de Europeanen (48%) vindt het acceptabel als Oekraïne territorium verliest als dat betekent dat de oorlog zo snel mogelijk wordt beëindigd. Steun hiervoor is vooral hoog in Oostenrijk (64%) en Duitsland (60%). In Nederland (26%) en Polen (28%) zijn minder mensen deze mening toegedaan.

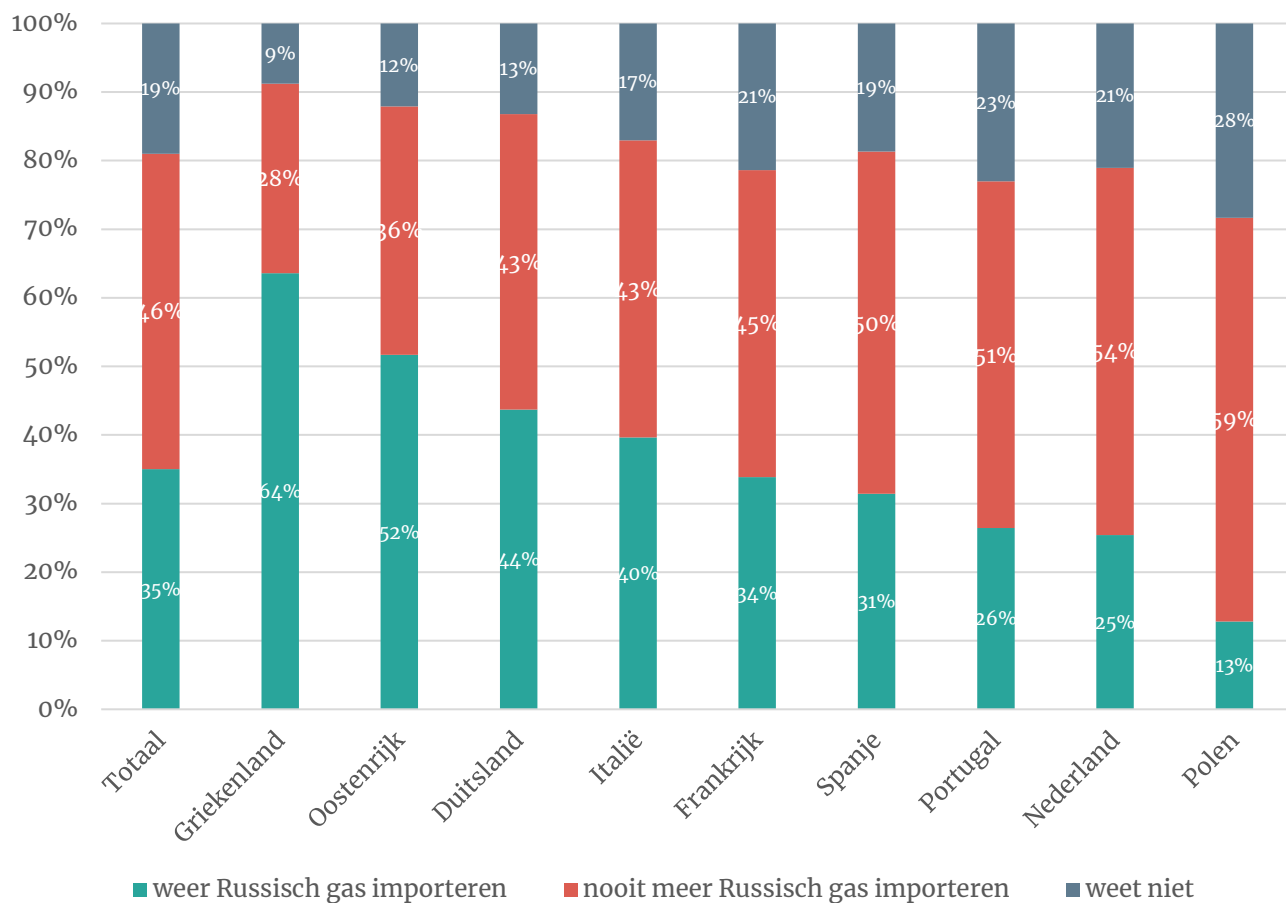
Figuur 1.1: “De oorlog in Oekraïne moet zo snel mogelijk worden beëindigd, zelfs als dat betekent dat Oekraïne territorium verliest”

1.2 Ook na oorlog wil Nederlander niet afhankelijk zijn van Russisch gas

Een meerderheid (54%) van de Nederlanders vindt dat Europese landen ook na de oorlog geen Russisch gas meer moet importeren. Alleen Polen (59%) zijn de mening nog vaker toegedaan. Grieken en Oostenrijkers vinden in de meerderheid dat het importeren van Russisch gas na een akkoord weer zou moeten kunnen.

Figuur 1.2: Als de oorlog in Oekraïne eindigt met een akkoord moeten Europese landen...

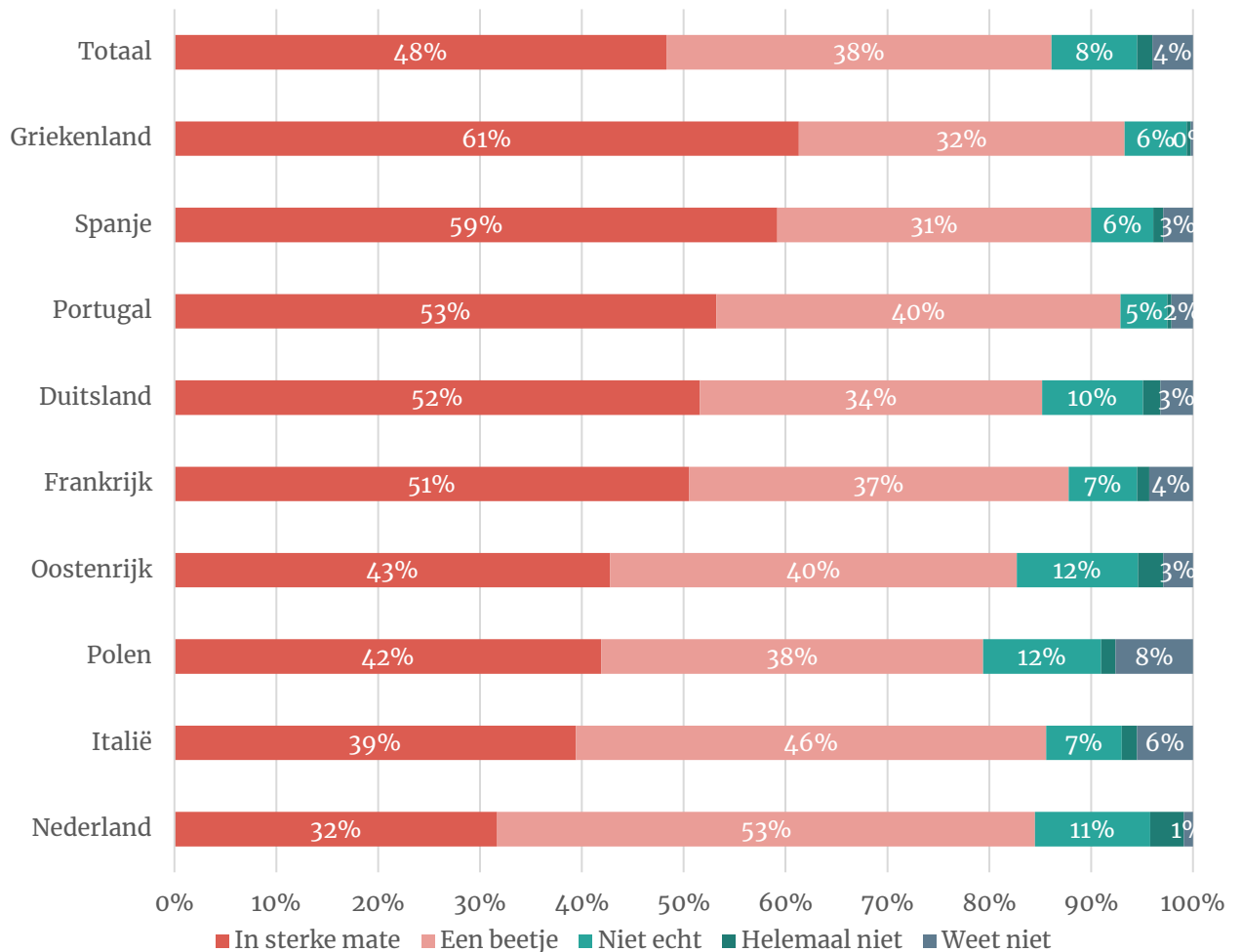

2. Energie

2.1 Andere Europeanen hebben meer last van stijgende energieprijzen

Bijna alle Europeanen (86%) hebben in ieder geval een beetje last van de stijgende energieprijzen. In Nederland is het aandeel dat zegt hier in sterke mate last van te hebben wel veel kleiner (32%) dan het Europees gemiddelde van 48 procent. Vooral Grieken en Spanjaarden geven vaak aan in sterke mate last te hebben van de gestegen energieprijzen.

Figuur 2.1: In welke mate voelt u de gevolgen van de stijgende energieprijzen in uw persoonlijke leven?

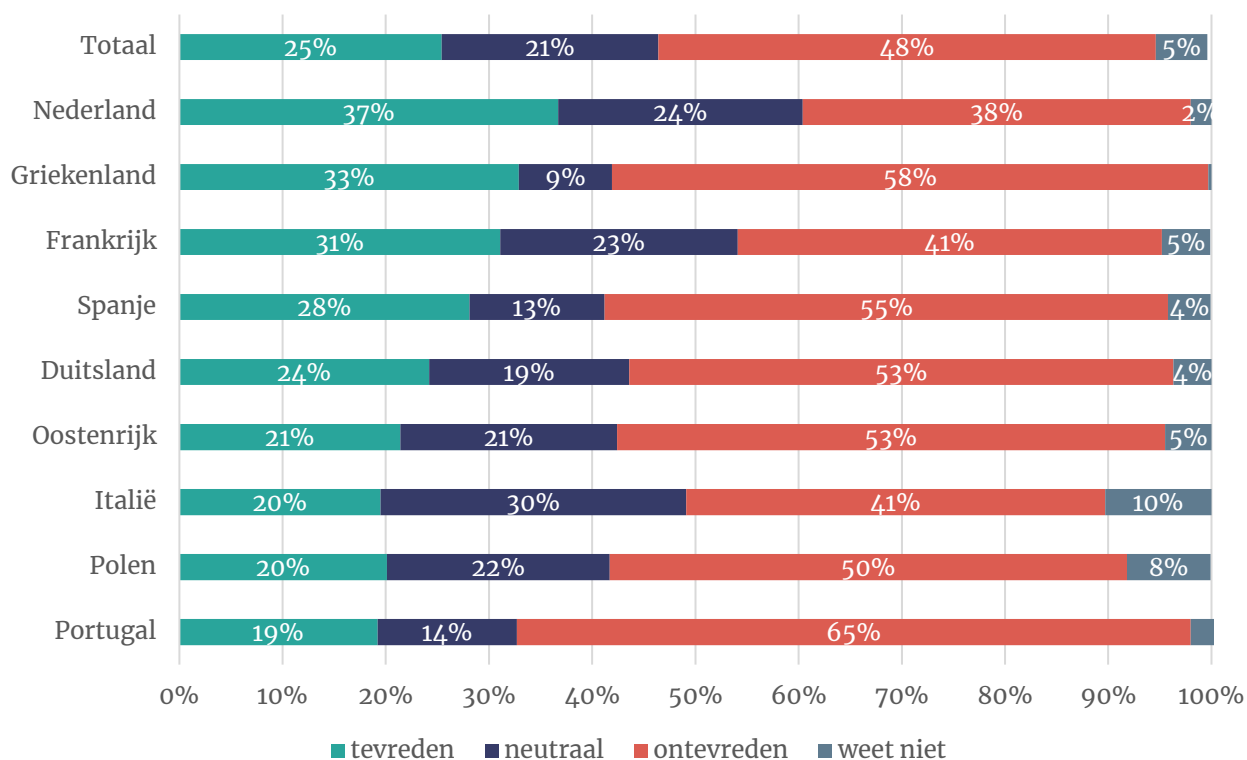

2.2 Nederlander relatief tevreden met optreden regering inzake stijgende energieprijzen

Er is veel onvrede in Europa over hoe regeringen omgaan met de stijgende prijzen van elektriciteit, gas en andere brandstoffen. Een kwart (25%) van de Europeanen is tevreden, terwijl bijna twee keer zoveel mensen ontevreden (48%) zijn.

In Nederland zijn net zoveel mensen tevreden als ontevreden over het optreden van de regering. Daarmee verschilt de Nederlandse bevolking sterk van andere Europeanen.

Figuur 2.2: In hoeverre bent u tevreden met hoe uw regering omgaat met de stijgende prijzen van elektriciteit, gas en andere brandstoffen?

2.3 Nederlanders zien immigratie vaker als urgent probleem dan energie

Als we aan Europeanen vragen wat het meest urgente probleem is dat aangepakt dient te worden in hun land zeggen velen 'inflatie' (25%) of 'energie' (14%). In Nederland is inflatie (23%) ook het meest aangevinkte probleem, maar wordt energie (8%) veel minder vaak als zodanig beschouwd. Nederlanders zijn veel vaker geneigd dan andere Europeanen om 'vluchtelingen/immigratie' (15%) of 'duurzaamheid/klimaat' (15%) als meest urgente probleem aan te wijzen.

Tabel 2.3: Wat is het meest urgente probleem dat aangepakt dient te worden in uw land? Problemen rondom..

In percentages

	OOS	FRA	DUI	GRI	ITA	NL	POL	POR	SPA	Totaal
Inflatie	17	28	18	27	12	23	42	28	33	25
Energie	12	15	18	18	19	8	15	3	3	14
Gezondheidszorg (afgezien van corona)	9	7	9	5	4	10	3	13	8	7
Economische groei	1	4	2	6	9	5	4	26	15	7
Vluchtelingen/immigratie	12	10	9	5	4	15	4	0	2	6
Duurzaamheid/klimaat	9	8	9	1	6	15	3	1	2	6
Werkloosheid	3	4	3	5	8	7	3	5	13	6
Criminaliteit/veiligheid	3	6	4	3	5	4	0	1	3	4
Belastingstelsel	3	2	3	2	8	3	4	3	2	4
Pensioenen	4	2	6	1	4	1	2	3	3	3
Corruptie en transparantie	8	1	3	11	4	1	2	7	5	3
Onderwijs	5	3	4	2	2	2	2	2	1	3

3. Is er een samenhang?

Uit de voorgaande twee hoofdstukken springen twee zaken in het oog: relatief weinig Nederlanders vinden dat Oekraïne land moet opgeven in ruil voor vrede en relatief weinig Nederlanders hebben in sterke mate last van de gestegen energieprijzen.

Dit roept de vraag op of deze twee zaken met elkaar in verband staan. Is het zo dat de roep om territoriale opgave groter wordt als de energieprijzen burgers harder raken? Het zou kunnen dat Europeanen die veel last hebben van de gestegen prijzen een snelle vrede met Rusland bepleiten zodat er weer goedkoop gas uit Rusland kan worden geïmporteerd.

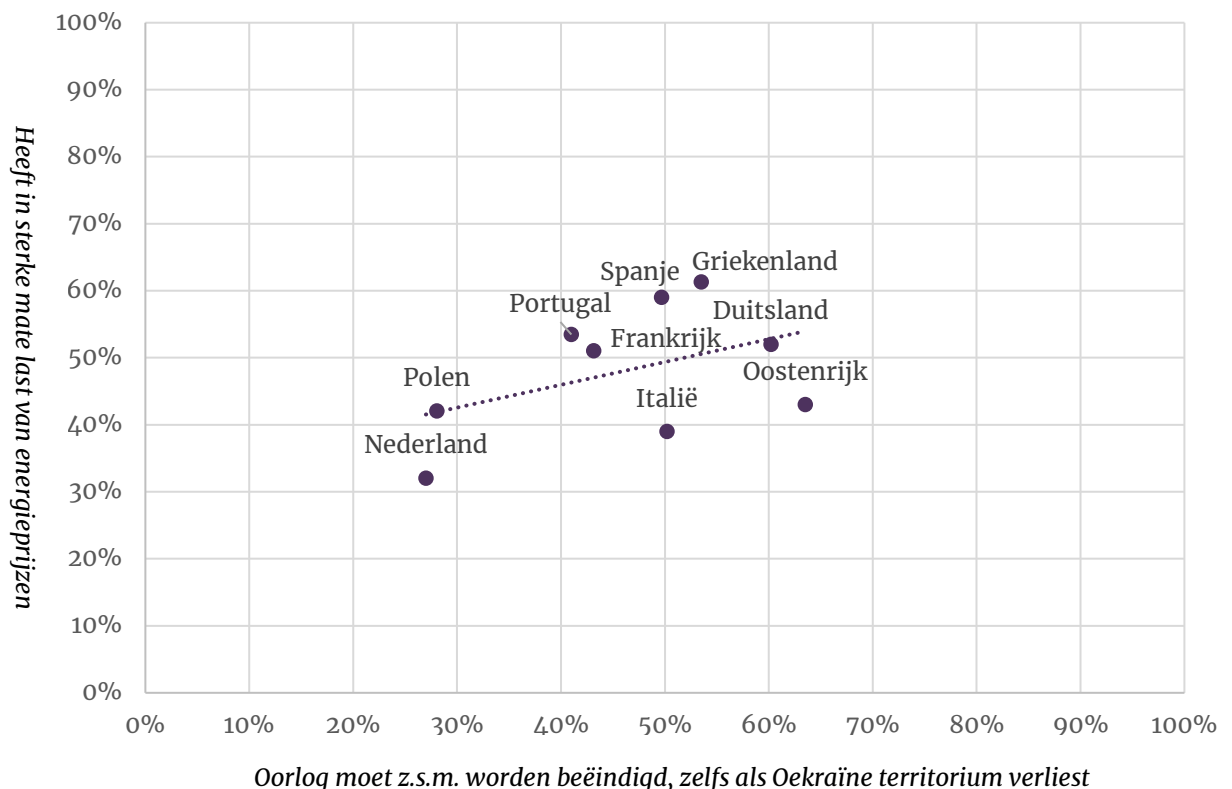
In dit hoofdstuk verkennen we deze hypothese op macro- (landen) en microniveau (individuele).

3.1 Op lidstaat-niveau

Onderstaande grafiek toont een matig positief verband (correlatie = 0.45) tussen de twee variabelen. Dat betekent dat landen waarin een relatief groot deel van de bevolking zegt in sterke mate last heeft van de gestegen energieprijzen een relatief groot deel van de bevolking ook pleit voor een snelle vrede met Rusland in ruil voor Oekraïens territorium. Maar, zoals gezegd is dit verband niet sterk. Zo zeggen Italianen in vergelijking met de meeste andere landen minder vaak last van de stijgende energieprijzen te hebben (39% in sterke mate) en zijn ze vaker dan gemiddeld voor een territoriale opgave in ruil voor snelle vrede (50% voor).

Figuur 3.1: X-as: % eens met stelling dat "oorlog in Oekraïne zo snel mogelijk moet worden beëindigd, zelfs als dat betekent dat Oekraïne territorium verliest"

Y-as: % dat in sterke mate last heeft van stijgende energieprijzen

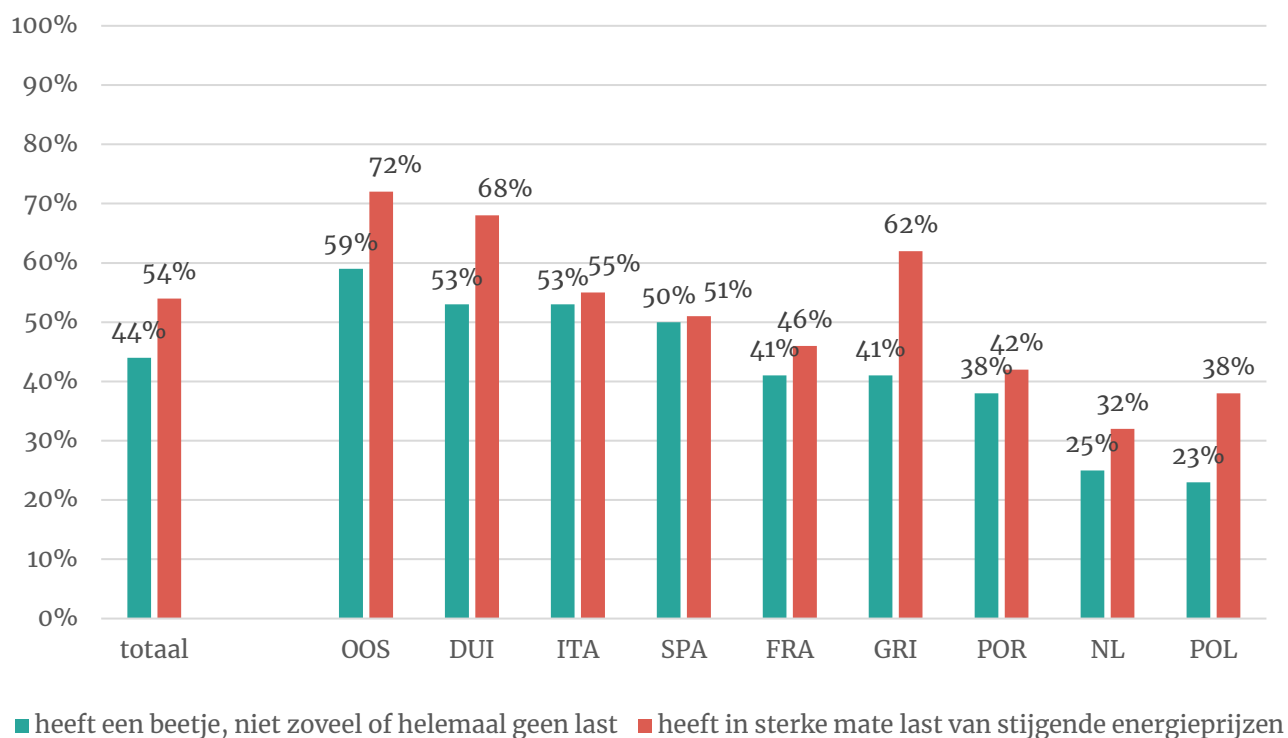
3.2 Op inwoner-niveau

De vraag is vervolgens of dit verband ook vast te stellen is op individueel niveau: zijn mensen die veel last hebben van de energieprijzen vaker voorstander van een snelle vrede in ruil voor territoriumopgave? Grosso modo lijkt dit te kloppen: van de Europeanen die in sterke mate last hebben van de energieprijzen is 54 procent voor een 'snelle vrede'. Onder Europeanen die helemaal geen, niet echt of een beetje last hebben hiervan is 44 procent voor.

In de meeste landen zien we dat dit effect bestaat al geldt dit niet voor Italië en Spanje. In Frankrijk en Portugal is het effect erg zwak, terwijl in andere landen een duidelijkere samenhang bestaat.

Dat er een samenhang bestaat tussen deze twee variabelen hoeft niet te betekenen dat er ook een causaal verband is. Met andere woorden: het is niet gezegd dat zodra iemand meer last krijgt van de energieprijzen hij/zij voorstander wordt van een snelle vrede in ruil voor opgave van territorium door Oekraïne.

Figuur 3.2: De oorlog in Oekraïne moet zo snel mogelijk moet worden beëindigd, zelfs als dat betekent dat Oekraïne territorium verliest. Naar mate van last van gestegen energieprijzen.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KvK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl